

ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ

ч. 83   січень – березень   1990

КОНФЕРЕНЦІЯ Українських Пластових Організацій

Австралія — Аргентина — Велика Британія — ЗСА — Канада — Німеччина

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА

ОРЛИНИЙ КРУГ

"ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ" - журнал новацьких виховників.
Виходить квартално.

Ч. 83.

Січень - Березень 1989.

Редагує колегія в складі: Денис Беднарський, Оксана Винницька, Орест Гаврилук, Стаха Гойдиш, Надя Кулинич, Теодосій Самотулка, Христя Санторе, Іван Франів, Андріянна Шука

(це місце для Тебе, Братчику/Сестричко!)

Відповідальний редактор - Сірий Орел Орест.

Рисунок на обгортці мистця М. Григоріва.

Відбито офсетом у Детройті. Наклад 250 прим.

Ціна поодинокого числа: 2.50 дол. Річна передплата: 10.00 дол.

Всі права застережені.

Copyright by Plast, Ukrainian Youth Organization, Inc.

Printed in U. S. A.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Orest Hawryluk, M. D.
1182 Stonecrest Drive
Bloomfield Hills, MI 48013
U. S. A.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

Denys Bednarsky
35 Marsac Pl.
Newark, NJ 07106
U. S. A.

.....

ФУНДАТОРИ "ВОГНЮ ОРЛИНОЇ РАДИ":

Сіра Орлиця Стаха Гойдиш
Головна Пластова Булава
2-ий Курінь УПС "Ті, що Греблі Рвуть"
Крайова Пластова Старшина З. С. А.
Ватага Бурлаків
10-ий Курінь УПС "Чорноморці"
Великий Пл. Курінь "Хмельниченки"
Сірі Орли Людмила і Петро Дармограї
20-ий Курінь УСП "Лісові Мавки"

3-ий Курінь УПС "Лісові Чорти"
Пластова Станиця Чикаго
Пл. сен. В. і Д. Гойдиші
Загін "Червона Калина"
Пластова Станиця Нью-Йорк
Крайова Пл. Старшина Канада
Сірий Орел Орест Гаврилук
28-ий К. УПС "Верховинки"

ХТО ЧЕРГОВИЙ?

Вогонь Орлиної Ради

1

ДОРОГІ БРАТЧИКИ Й СЕСТРИЧКИ!

Ви напевно вже чули про подію, що мала місце в Україні, біля села Веселка, дня 4 серпня 1989. Там таборували діти, які бажали стати пластунами. Того зловіщого дня до табору вдерлася юрба з ок. 185 агентів КГБ, міліції, й комсомольців, які доценту розгромили табір. Вдерлися в замкнений будиночок, у якому скоронилися діти, розвалили двері, побили вікна, понищили обстановку. Знищили шатра розставлені на площі біля будинку. Дітей відвезли на міліцію, жорстоко знущаючися над ними, били, викручували руки. Зокрема люто потурбували юнака, який захищав синьо-жовтий прапор.

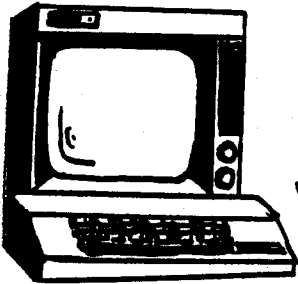
Поміж таборовиками були 10-літні діти, у віці наших новачат. Можна тільки уявити собі, які жорстокі наслідки на їхню психіку мав такий дикий напад.

Ми розкажемо про ту страшну подію нашому новацтву. Ми будемо говорити про неї наших товаришам у школі, будемо писати листи з протестом до часописів, до державних діячів. Нехай світ знає, як ставиться до пластунів держава, що зве себе "найдемократичнішою в світі".

Щиро вітаю Вас:

С К О В !

Орлині Орлині Орлині

ДОКУМЕНТИ НАШИХ ДНІВ

Орлиний Круг

29 серпня 1989

Гніздо Провідниці

Лист ч. 155

Дорогі Сірі Орли й Сірі Орлиці!

Повідомляю що Мала Рада Орлиного Круга відбудеться на Союзівці дня 13-го жовтня 1989 р. о 8-ій год. веч. в зв'язку з Крайовим Пластовим З'їздом.

Програма:

1. Відкриття
2. Новацький Зліт - липень 1989
3. Велика Рада Орлиного Круга - листопад 1988
4. Вишкіл гніздових
5. Різне
6. Закриття

Не забуваймо що новацтво є підставовим пластовим уладом. Коли буде новацтво, то буде розвиватися Пласт. Потрібно усучаснити наш виховний підхід, щоби зацікавити молодь і виховників. Кожний з нас може причинитися до дальшого розвитку нашої організації.

Оживім спільно працю Орлиного Круга. Прошу приїхати і взяти активну участь в нарадах.

Ludmila Darmohraj
5 Lower Cross Rd.
Saddle River, N.J. 07458
201-327-0057

ГОТУЙСЯ

С.О. Людмила
С.О. Людмила Дармограй
провідниця О.К.

Крайова Пластова Старшина
PLAST FEDERAL EXECUTIVE

ЧИСЛО КОР 6/89.

РЕФЕРЕНТУРА ВИШКОЛУ

ДАТА 31.8.89.

До: Редакції "В.О.Р."
на руки пл.сен.О.Гаврилюка

Дорогий Друзе, Дорогі члени Редакційної Колегії!

З великим здивуванням і розчаруванням прочитали ми ніби-то "жарт" який був поміщений в ч.79 "В.О.Р." за січень-березень 1989 р. на стор.45 під заголовком "Підслухане на КМПС 86":

" В Австралії проблема української мови не існує, бо там її ніхто не вживає."
Перш за все цей прилюдний наклеп-очорнення є несправедливим і незгідним з правдою. Українська мова в Австралії є так само вживана як в Америці чи Канаді. Ми були свідками, як на КМПС в Аделаїді наші канадські гості-пластунки "дебетали" між собою своєю "рідною" англійською мовою. На їхню нещастя, це теж було "підслухане"!
Це є загальне явище /на жаль!/ у всіх країнах діаспори, і не будьмо лицемірами! Всі маємо ту саму проблему і всі однаково стараємося боротися з цим лихом.

Здивування наше велике..... Як Редакція такого поважного і загально проблемного і оцінюваного журналу який є призначений для виховників могла собі дозволити на поміщення такого суто непластового "жарту".
Маємо лише надію, що автор чи авторка здаті собі справу з цього, в якому від'ємному світлі вони себе представили і тим самим ніяк не можуть бути добрим прикладом для других виховників чи своїх вихованців.
Просимо Редколегію помістити нашого листа в цілості в наступному числі "В.О.Р."

З дружнім пластовим привітом
С К О Б !

За Крайову Пластову Старшину:

О. Дудинська
пл.сен.О.Дудинська/Ч.М./
Кр.Реф.Вих.Діяльності

О.Гаврилюк
пл.сен.О.Гаврилюк/Грешин/
Голова Кр.Реф.Вишколу

пл.сен.Б.Яськевич
Голова КПС

Копія:ГНБ

КОМЕНТАР РЕДАКЦІЇ: Дуже перепрошуємо наших читачів за цей жарт. Не було в нашому намірі когонебудь обидити. Репортера за кару вислано на "Лісову Школу".

Новацькі братчики й сестрички дуже часто "друкать лаха" одні з одних, вміють посміятися самі зі себе, й не ображуються жартами скерованими в свою сторону.

Ми певні, однак, що цей неfortunний випадок спонукає новацьких виховників в Австралії до співпраці з нами задля педнесення рівня нашого журналу. Першим кроком могло б бути призначення постійного кореспондента, який постачатиме Редакцію жартами й іншим добірним матеріалом з терену Австралії.-

МУДРІСТЬ СІРИХ ОРЛІВ

Сестр. Стаха Гойдиш.

ПЛ. СЕН. РОМАН ШУХЕВИЧ - ГЕНЕРАЛ ТАРАС ЧУПРИНКА

(в сорокову річницю героїчної смерти)

5 березня 1990 р. минає 40 літ від дня, коли то Українська Головна Визвольна Рада, Командування Української Повстанської Армії і Провід Організації Українських Націоналістів подали до відома, що в бою з нерівними силами Москви - відвічного ворога України згинув наш пластовий друг, легендарний герой Роман Шухевич - генерал Тарас Чупринка. Сорок літ, це великий проміжок часу. Два нові покоління вирости за цей час, та пам'ять про нього є все живою - і вічно буде жити серед нас.

Як передамо історію життя й учинків Романа Шухевича нашому новацтву? Постараймося перевести добре заплановану збірку гнізда (гнізд), яку присвятимо його пам'яті.

Сорокова річниця героїської смерти Романа Шухевича припадає на день 5 березня 1990 р. Найбільше відповідна дата буде субота, 3 березня цього року, тому що новацтво в більшості відбуває свої заняття в суботи. Вже в річному плані праці повинна би бути зазначена ця дата, як святочна збірка гнізда (гнізд) і до неї треба заздалегідь добре підготувитися, щоб досягнути намічену ціль.

На сходинах Кадри Новацьких Виховників уже в половині січня гніздові разом із впорядниками намітять програму збірки обох гнізд (якщо є гнізда; а як ні - то рої). При тій нагоді слід пригадати виховникам, що на збірку гнізда мають явитися всі новаки і новачки в чистих, повних одностроях (оправдання від родичів на письмі і тільки з важливих причин), з ройовими знаменами, ройовими тотемами, знаменами гнізд і з новацькими записниками. Тема збірки має бути збережена в великій тайні перед новацтвом. Якщо є гнізда новаків і новачок, побажаним було би для більшої поваги відбути збірку разом.

Протягом зимових місяців вивчати такі пісні, як: "Зірвалася Хуртовина", "Не Журіться, Юні Друзі", "Ми Ростем, Ми Надія Народу" і "Новацьку Пісню". Роздати роям по одній стрічці вірша "Слово про Вірний Ліс". Новаки і новачки повинні виголосити його напам'ять, а не читати з картки. Постаратися о портрет, або погруддя Романа Шухевича. Приготовити друком великими буквами написи: "БІ-ЛО-ГОР-ЩА" (лист ч. II) і другий напис, окремо: "РО-МАН ШУ-ХЕ-ВИЧ" (лист ч. I). Листи потяти на куски, заклеїти кожний лист в окрему конверту і позначити ч. I і Ч. II та заховати в місця доступні для новацтва, а трасу шукання позначити знаками.

В домівці повинна висіти на стіні велика карта України, таблиця, крейда, де протягом розповіді будуть виписані: дата народження Романа Шухевича і дата його геройської смерті, його псевда, та його пости, які він займав в Українській Повстанській Армії. На карті зазначити місцевість (приблизно), де була Білогорща, а маленький синьожовтий прапорець пришипити на кінець гутірки на місці, де згинув Роман Шухевич. Новацтво має свої записники, в яких записує те, що буде написано на таблиці. Перед збіркою гнізд впорядники обох гнізд приготують (без участі новацтва) штучний вогник з долученою електричною лампкою для запалення вогника (може бути дві електричні лампки, якщо є два гнізда).

Святочна Збірка Гнізда.

1. Збірка в крузі.
2. Гніздові провірять присутність і однострої.
3. Пояснення гри "Шукаємо в Домівці Заховані Листи". Знайдені листи не відкривати.
4. Входимо на місце збірки в поважнім настрою. Мовчанка.
5. Новацтво уставляється кругом вогника.
6. Наказ! До підпалення вогника виступлять заздалегідь вибрані найкращі новаки/-чки.
7. Новацька Пісня. Відкриття святочної збірки гнізда (обох гнізд) новацьким кличем "Тотуйсь!"
8. Хто знайшов лист ч. I? Відкрити. Зложити потяті куски.
9. Лист: Ті, що знайшли Лист ч. I відчитують написане ім'я і прізвище. Новаки чи новачки, що знайшли Лист ч. I відчитують: "Роман Шухевич".
10. Портрет: Сьогодні ми зібралися тут, щоб спільно вшанувати нашого друга пластуна, який згинув геройською смертю в обороні України. Ось він є перед нами. (З другої кімнати два виховники вносять портрет Романа Шухевича, прикрашений вишиваним рушником, або двома синьожовтими прапорами і уставляють його на видному місці в домівці. Всі на наказ сідають докруги вогника).
11. Розповідь: На Україну зі сходу іде велика червона армія, а зі заходу наступає модерно озброєна німецька армія. Україна знайшлася всередині між двома ворожими для України арміями, які нищать усе, що натрапляють на дорогах. Палять села, грабують і вбивають населення. У тій жакливій війні бере участь наш пластун Роман Шухевич. Ви вмієте співати пісню "Зірвалася Хуртовина"?
12. Пісня:

Зірвалася хуртовина, Топче збіжжя на лану. Виряджала мати свого сина На криваву війну.	Іди, сину, моя дитино У завзятий, лютий бій, Захищати рідну Україну, Боронити нарід свій!

 (Якщо знають дальші стрічки, можуть продовжати співати).

13. Продовження розповіді: А тепер слухайте уважно! Я розкажу вам про того хороброго лицаря, нашого друга, пластуна.

Роман Шухевич народився в 1907 р. в місцевості Краковець. Батько його був суддя. Прошу, хто напише на таблиці те, що я тепер сказав? "Роман Шухевич, нар. 1907, місце Краковець". (Усі записують у своїх записниках).

Одного разу, як батько Романа, Йосип Шухевич, згадав, що його рід Шухевичів старий боярський рід, тоді малий Роман, а був він у вашому віці, запитав батька: "Який ти, тату, боярин, коли не маєш свого війська?" Бути вояком і мати власне військо було великою мрією Романа від раннього дитинства.

До гімназії ходив у Львові і закінчив її з відзначенням. Закінчивши гімназію, студіював інженерію і здобув звання інженера.

В той час більшість української патріотичної молоді брала участь у підпільних організаціях і ставала в обороні прав українського народу, де Польща нищила і замикала українські школи і не дозволяла в школах на навчання української мови. Роман Шухевич, як 19-літній юнак став членом Української Військової Організації і виконував дуже зручно всі доручення тої таємної української організації так, що польська поліція ніколи не попала на його сліди. Але крім цього він був юнаком що цікавився поза наукою в школі спортом, далекими мандрями в гори Карпати, плавною по ріках України, альпіністикою. Здобуває рекорд у плаванні на 100 метрів. Усебічний змагун, спортсмен, стрибав, грав у футбол, кошиківку і був добрим гімнастиком на площі "Сокола Батька".

Романа любили всі, бо він був увічливим для кожного, товариський і прегарно грав на фортепіані. Всі любили Романа. Всі знали, що він найкращий між усіма, хоч з природи був дуже скромний. Роман допомагає менше здібним учням у школі; по науці безкорисно підготовляє лекції зі своїми товаришами. Він був вроджений провідник. Як дав він наказ, усі його слухали й шли за ним. А понад усе любив Україну, свою родину, Пласт, у якому формувався його шляхотний характер. Він мав гарний голос і разом з юнаками радо співав під час прогулянок чи сходин. Роман був вроджений оптиміст. Заспіваймо тепер пісню.

14. Пісня: Не журіться, юні друзі,-	Гори, доли, полонини,
Є країна чарівна:	Стайні, вівці, вічарі.
Наша славна Україна,	Там на горах що хвилини
Наша рідна сторона.	Світять ватри віктарі.
І на них складають жертви:	
Наші землі, труди й кров	
І на тих пустелях мертвих	
Сходить наша воля знов.	

15. Продовження розповіді: І ще один випадок з його життя, який каже нам, який був Роман. Як Роман мав 15 літ, зимою з товаришами ковзалися на річці Буг і в один момент заломався лід і малий хлопець-ковзар пішов під лід. Роман без надуми кинувся у льодову воду і врятував життя хлопця, хоч сам опісля захворів на запалення легенів.

Як пластуна, він належав до Куреня "Чорноморці". Його пластова псевдо було "Шух", а опісля, як почалася війна, він став військовим референтом Організації Українських Націоналістів. Напишіть на таблиці: "Курінь: Чорноморці, псевдо: Шух".

Україна тоді боролася проти двох великих ворогів - проти Москви і гітлерівської Німеччини. Провід Українських Націоналістів дав заклик формувати власну армію, іти в ліс і ставити спротив ворогові.

Ви певно чули таку назву: УПА? Це Українська Повстанська Армія, яку очолив Роман Шухевич. Він зрівноважений, добрий організатор, має військовий вишкіл, він вірний друг, він не жаліє власного життя - бо бачить, що Україна не має помочі від нікого, є здана на власні сили. Його родина, брат, сестра закатовані більшовиками. Жінку, дітей і його батьків вивезли на Сибір. У нього родиться велике бажання вести геройську Повстанську Армію проти двох ворогів України. Населення допомагає УПА, хоч більшовики і німці крадуть смерть за таку поміч. У лісах повстають замасковані землянки-бункри, де УПА переховує свою зброю і харчі.

Літом ліс допомагає повстанцям, бо схована в тіні кущів і дерев УПА здалека може побачити ворога і на нього нападати. Але як прийшла зима і білий сніг покryw поля і ліси, тяжко було повстанцям ховатися перед ворогом. УПА ще осінню підготовляла в недоступних місцях підземні криівки і звідтам слідить за ворогом, який пересувається по околиці і часто заскочений ворог зазнає великих втрат.

Рома Шухевич прибирає псевдо "Тарас Чупринка". Його іменували головним командиром Української Повстанської Армії

Хто знайшов Лист Ч. II? Відкрити і прочитати. "Білогорща". Записати на таблиці: "Тарас Чупринка - головний командир УПА - Білогорща". Ви знаєте вірш про геройську УПА - "Слово про Вірний Ліс"?

16. Вірш: В лісовій зеленій тіні, в замаскованій землянці
Там при свічці командир радиють рпаду за столом,
А між них Тарас Чупринка, командир, душа повстанців,
Із орлиним мужнім серцем, із задуманим чолом.

Ожили в Холоднім Ярі завязтуці гайдамаки,
Вдарив на ворожі танки у Карпатах Чорний Ліс,
В лютий бій пішли відважні сотні Хріна і Бурлаки,
Славний Шелест вивів сотні із густих поліських ліз.

Хоч вогнем земля палала, хоч росли могили в полі,
Хоч вершила гекатомби смерть нещадна і сліпа,
Та палке бажання жити, маніфест святої волі
Крови ясною печаттю припечатала УПА.

(Михайло Маморський).

17. Продовження розповіді: Таких криівок-бункрів було багато по всій Україні й одна, в котрій була головна квартира генерала Тараса Чупринки, була в лісах Білогорщі. 5 березня 1950 року ненадійно наскочила на той бункер московська залога і в нерівному бою гине геройською смертю головний командир УПА нагороджений Золотим Хрестом Заслуги та Золотим Хрестом Бойової Заслуги, генерал-хорунжий УПА Роман Шухевич - Тарас Чупринка - Тур. Записати дату його геройської смерті і останнє його псевдо: Тур і прикріпити на карті України в тому місці, де згинув наш друг Роман Шухевич, синьожовтий прапорець (доручити це зробити одному з тих, що знайшли Лист Ч. II).

Всі встати! Ви чули багато добрих прикмет, які були у Романа. Він був добрим учнем, товаришким, ж добрим спортсменом, любив рідну мову, культуру, любив і шанував свою родину, помагав другим, а понад усе любив Україну й усе старався робити добрі діла. Подумайте, яку черту характеру ви будете плекати в своїому житті і на другій збірці гнізда ви мені розкажете. Струнко!

18. Пісня: Ми ростем, ми надія народу
 Ми нащадки лицарських батьків,
 Ми вже чуємо поклик походу,
 Чуєм шуми далеких степів.
 І серця нам завзяттям палають,
 Кожний з нас у рядах вже іде,
 Україно, чарівний наш краю,
 Нас не збере ніхто і ніде!
 З нами Бог, з нами віра і сила,
 Перед нами у сонці весь шлях.
 Мов орли розправляємо крила
 У простори, що мріють в очах!

19. Продовження розповіді: Погасити вогник! Поки ми в спокою, без галасу, розійдемося, повідомляю вас, що потрет Романа Шухевича - генерала Тараса Чупринки буде висіти в нашій домівці протягом місяця березня. Кожного тижня один рій на перемину буде ставити живі квіти перед його портретом, як вияв нашої пам'яті і любови.

Закінчуємо нашу збірку гнізда новацьким привітом: Готуйсь! Розхід!

Пл. сен. Микола Світуха

Н О В А К   У   П Р И Р О Д І

Основник міжнароднього Скавтового Руху опер систему вишколу вовченяти на історії Кіплінга про Моуглі, що до тепер є обов'язучою, як життєва основа Каббінгу. В цьому випадку чар індійського пралісу-джунглі творить тло, на якому снується життя вовченяти. Виходячи з цього заложення, Каббінг мав стати в великій мірі здоровим життям на вільному повітрі, серед чару природи, на лоні Матері-Землі, з виходячим з того захопленням та глибоким дослідженням природи.

Новацький рух, не перенявши атмосфери джунглів та Кіплінгової історії, намагався зв'язок з природою оперти на інших принципах. Це стремління на протязі історії виявлялося більш чи менш успішним, а сьогоднішній стан говорить про небезпеку затрачення цієї важливої прикмети. Багато новацьких частин переводить в практиці майже всі зайняття в приміщеннях, хоч вони твердять в теорії потребу, в міру можливостей переводити більшість новацьких зайнять на вільному повітрі. Життя серед природи та пізнання її в багатьох випадках трактується як поверховна декорація другого порядку, що лише в міру потреби має бути витягнена на сцену життя новака.

Осторонь від користей практичного порядку, які осягає новак, безпосереднім і прямим контактом з природою, є ціла серія моральних цінностей і в першу чергу не лише поверховно-зовнішнє зрозуміння природи, але глибоке вичуття її суті, що спонтанно відбувається з глибини душі. Це вичуття переходить в дальшому процесі в любов до природи та захоплення її красою. Тут лежить також тайна притягаючої сили природи, що міститься в її романтичній атмосфері, в джерелі пригодництва. Дитина ж в новацькому віці приходить до новацтва в цілі знайдення цієї романтики, а не виправлення і викристалізування свого характеру чи набуття прикмет майбутнього громадянина. І новацтво мусить дати дитині це, що вона потребує.

Пізнання природи помагає впровадити новака в круг любови і душевного почитання Творця Всесвіту, та є одним з важливих моментів навчання правдивої релігії. Бо ж любов і служба Богові є одною з основних цілей і підстав виховання в УПН. Вона мусить відноситися до цілісного існування новака, включати кожний окремий моментик його життя та бути інтегральною частиною нашої пластової системи.

Глибоке пізнання природи та відкриття щораз нових її тайн допомагає новаків зрозуміти велич Всевишнього, оцінити його Божеську всесильність та досконалість, та старатися прикладом свого його поступання віддати Йому подяку і пошану.

Природа є одним з важливих формуючих чинників характеру дитини. Зацікавлення нею та пізнання її є допоміжним чинником зародження шляхетних прикмет характеру, переборення нахилу до безцілевого нищення, що є прикметним в деяких дітей, та зродження лагідності в відношенні до оточення. В нашій добі, коли прогрес індустрії в багатьох випадках загрожує знищенням натуральної краси місцевості, охорона природи залежить в великій мірі від свідомого ставлення до цього питання самих громадян. Любов до природи, зроджена в сьогоднішнього новака, колись може перерішити його ставлення до цього питання як майбутнього громадянина. В лісі чи в полі, в парку чи на майдані обов'язують певні правила, певний порядок. Дитина вчиться перестерігати їх, розуміти і шанувати закон. Задержання лісової тиші вимагає певного вияву збірної і особистої дисципліни, — оже вияву одної з конструктивних прикмет характеру, що кристалізується. Тут можна б ще наводити приклади відносно чи не кожної позитивної прикмети, на розвиток якої ділає вплив природи. Та ми перейдемо ще до практики досягнення вище згаданих цілей.

Чесно дивлячись в обличчя фактам, треба признати, що більшість зайнят з новачками може бути переведена серед природи, якщо глибше подумаємо над можливостями і способами. Погода не може бути вічним виправданням. Неконечно це мусять бути довші заняття характеру цілоденної прогулянки чи табору, про позитиви яких у тому відношенні не можна сумніватися. В кожній порі року заняття одного виду, чи це періодичні сходини роя, чи збірка гнізда, заняття самодіяльних гуртків, підготовка новацьких вмілостей, новацький змаг і т.д., — все це з більшою користю та кращим успіхом дається перевести серед природи. Немає місцевості, де не можна б знайти якогонебудь вільного терену до переведення гор, слідження чи вправ з компасом замість відкладання їх на прогулянку чи табір. Вже самим фактом перебування в зміненому оточенні здобувається багато, якщо навіть це оточення не є вповні відповідне.

Тісно пов'язане з тим є питання засвоєння знання по лінії природознавства. Ми не повинні бути вдоволені самим зовнішнім захопленням, але повинні зацікавити новачка докладнішим пізнанням і глибшим вивченням дечого з внутрішнього життя природи. Це діяння доволі велика.

Ідучи по лінії вимог новацьких проб і новацьких вмілостей, основну увагу новачка треба звернути на вивчення звірят, птахів, комах, дерев, кущів і квітів. Зокрема якщо ходить про дерева і птахи, великі можливості існують навіть в найбільших містах. Додатня сторінка зокрема квітів, — це пізнання і цінення краси, яку вони чи не найкраще репрезентують. Природознавство пов'язується тут з колекціонерством, дуже часто збірним, що однак повинно бути вміло і доцільно кероване. Збірки пташачих яєчок, чи гніздечок, розуміється, не можуть бути дозволені.

Методика пізнання природи вимагає в основному охоплення зацікавлення новачка. Це можна досягнути лише при допомозі інтригуючої романтики, невичерпаним джерелом якої є сама природа. Вся

краса і чар природознавства лежить у здобуванні інформації самому у безпосередньому контакті. Сухі факти, подані виховником, захоплювати не можуть.

Реасумуючи, позитиви тісного і глибокого співжиття, пізнання і зрозуміння природи ділять у п'ятьох важливих напрямках:

1. Новаки мають нагоду радісного, здорового і зацікавлюючого перебування в змінених обставинах з задоволенням їх природної жадоби пригод і романтики, що розвиває добрі якості духа і тіла.
2. Виховники мають кращу можливість пізнання і простудіювання потреб, стремлень і аспірацій кожного новака зокрема. Спільні переживання об'єднують новаків і виховника, тісніше координують взаємозрозуміння і залишають цінні спомини на довгий час.
3. Рій чи гніздо як цілість має нагоду розвивати почуття "щасливої родини", власну традицію, тісне співжиття і побратимство.
4. Батьки дітей докладніше пізнають і оцінюють працю і методи виховника, що у висліді дає докладнішу співпрацю.
5. Батьки і громадянство виробляють позитивну опінію про новацтво, як цілість.-

ЩО РОЗКАЖЕМО

НОВАЦТВУ?

З ВЕРТЕПОМ ТА ЗВІЗДОЮ

Мов у вулику гуло в бурсі Києво-Могилянської Академії. Бурсаки готовились до великого свята — це ж надходило Різдво Христове, час жнив для голодної й холодної бурсацької братії. Всі працювали навипередки, чи то інфіми, чи риторі, поети, чи навіть самі філософи, бо консул¹⁾ добре глядів, щоб ніхто потім дармо не витягав рук до запашних бубликів, маковників та медівки київських міщан.

Та й самим бурсакам не треба було двічі говорити. Давні питомці знали добре, що значить у житті бурсака свято Різдва Христового, а малі інфіми вже заздалегідь ковтали слинку, слухаючи оповідань старших товаришів.

— Бо то кажу вам, як зайшли до купця Тафранського, як утяли духовного концерта, то тут вам усе — і ковбаса, і бублики, і шарканиця²⁾. А що в міхи понапихали, а що бурсаки самі зо столу та в кишеню, то лиш спина гнулася під тягарем, — тягнув своїм глибоким басом пострах інфімів, філософ Сарвил.

— Ой, так, так, — відіззався з кутка якийсь старший спудей, — не завжди попадеш поміж добрих людей. А то було й двері зачинять і в хату не пустять бідного миркача³⁾.

— Та я б такому... — пробував умішатися в розмову пискливим дишкантом⁴⁾ малий інфім, але не докінчив, бо Сарвил заревів потужним голосом:

— Ач, який. Роби своє діло, а в розмову між старших не лізь!

І малі інфіми далі клеїли зізду, дехто заходився біля вертепу, а інші кінчали витинати та розмальовувати кукли.

Не зважали на холод, що протискався крізь грубезні мурі та вузькі вікна, забули про голод, що дошкулював їм без-

1) Інфім — учень найнижчої класи, ритор — учень класи, де вчили говорити проповіді і промови, філософ — учень класи, де вчили філософії, консул — настоятель бурси.

2) Шарканиця — горілка. 3) Миркачати — просити, жити проше- ним хлібом. 4) Дишкант — сопрано, тонкий, високий голос.

переривно. Правда, сьогодні привезли від архиєрея житній хліб і крупи на кашу, а кажуть, що якийсь там довколишній добродій прислав борошна та сала, але що це все значило на стільки бурсацької братії. Ні доходи з братського монастиря, ні збірки й дари конгрегації³⁾ чи київських міщан, не могли прохарчувати спудеїв, що з усіх-усюдів з'їздилися в мури Академії. Хто хотів прожити, мусів або миркачити, виголошуючи нищенські⁴⁾ вірші й жити з епетіції⁵⁾, або йти в інспектори, тобто найматися на домашнього вчителя в шляхетському домі. Але мало було таких щасливих. Цього становища міг удостоїтися лише старший, здібний бурсак. Малий інфім про це й мріяти не міг!

І перед очима бурсаків ставав у сотий раз щоденний собраз, як із глечиком за пояском біжать вони табунами від хати до хати, співають канти⁶⁾, виголошують вірші, а за те милосердна рука добрячих київських міщан подає то шматок хліба, то сала, то медяника, то теплої страви, то врешті мідяка, чи в'язку дров...

— А я вам кажу, — тягнув знов Сарвил, — правдивий спудей не буде ніколи інспектором. Бо що з того за користь, що якогось там азінуса навчить аз, буки, віди⁷⁾. А ми, миркачі, піснею, віршою, діалогом слово Боже утвержаємо серед народу, звичаю та обичаю бережемо, любов до рідного збуджуємо.

Почувши таке, врадувалися душі бурсацькі, що хоч у лізерних тілах сидять, то таку важливу роль виконують. Усі глянули на того філософа, що все своє життя в бурсі миркачив, а й поза бурсою жив, промишляючи з товаришами під час ферій: ходив чи не по всій Україні, ставив комедії, трагедії, діалоги, співав канти, грав на інструментах. Високий, худий, чорний, з довгим усом, страшенним басом, ненаситним шлунком і бездонною горлянкою. Малі інфіми не раз відчули тягар його руки, не раз віддавали йому свої глечики з випрошеною їжею. Але сьогодні якимось страху перед ним не мали.

Консул вийшов і в кімнаті стало свобідніше.

— А давайте сюди піта Алимпія. Нехай звеселить бурсацьку братію своєю новою віршою, — залунало кілька голосів.

Із другого кінця залі випхали на середину першого віршороба в бурсі. Алимпій розглянувся, чи де не підслухує консул, витягнув з кишені латаних штанів кусень паперу, розгорнув і став читати:

Маєм твари кожний висхлиє з голоду,
А натерпілисмося зимна і холоду,
Кожного дня встаючи до церкви дзвонити.
А коли би не пішов, то дяк почнет бити.
Йди голий і босий до церкви читати,
Чи маєш ти чоботи, не будут питати,
Але скоро крикнет дяк...

Дальше читання вірша про школярську біду перервав консул, що прожогом ускочив у кімнату. Але ще скорше чкурнув у куток Алимпій. Консул кинув гострим поглядом по присутніх, але виновника не пізнав. Може, сьогодні не хотів пізнати...

— А тепер, — проголосив консул, — ще проспівати канти, повторити вірші, випробувати, чи кукли¹⁰⁾ добре ходять у вертепі. Бо завтра великий день.

Ледве пролунав голос дзвона семінарської церкви, а вже в кімнату злетілись бурсаки, а вслід за ними й консул:

— Діти, до праці! -- закликав сильним голосом.

Філософи, скільки їх було, похапали величезні міхи на плечі й стали осторонь. До них прилучувалися гуртками риторі, поети й інфіми.

Сарвил оглянув свою групу, визначив двох, щоб несли вертеп, іншому втиснув у руку зізду. За хвилину рушили з бурси. Інфіми несли з побожністю великий, два аршини заввишки вертеп, зроблений з тонких дощочок і картопу. Вертеп був поділений на два поверхи. Горішній уявляв собою Вифлеем, а долішній престіл Ірода. Домівка була вистелена хутром, щоб закрити рівчики, якими мали ходити кукли.

Поруч інфімів з вертепом ішов бурсак із зіздою. Це була ліхтарня з грубого, перетовщеного паперу, осаджена на високій жердці. Від ліхтарні йшло шість рамен зізди, які бурсак обертав, потягаючи за шнурок. На одному боці ліхтарні було вимальоване людське лице, на другому поклін трьох царів. У середині палали три свічки.

Дорогою Сарвил ревів потужним басом коляду, а інші підтягали йому:

Ангели співайте,
Честь Богу oddайте.
І ми с пастири спішімо.
Пророци прорекли,
Честь Богу принесли,
Же ся рачив народити,
З нами на землі прожити.
Скочми зо зіздою,
Зо всею дружиною,
Се світлость луча сяет...

Ватага наблизилася до дому багатого київського купця. Сарвил зупинив похід і вислав одного інфіма запитати, чи вільно ввійти. Миттю стрибнув бурсак.

— Єсть дозвіл! — зверещав і всі подалися в середину.

Почалася церемонія. Станувши півколом, спудеї заспівали канту. А там відбулася вистава в вертепі. За задньою стінкою сховався сам Сарвил та різними голосами говорив за кукли, що виступали на сцені.

Наперед відбулася дія на горішньому поверсі, що зображувала Марію з Ісусом та Йосипа в оточенні янголів, пастирів, трьох царів, домашніх тварин. А далі прийшла дія в долішньому поверсі. І чого тут не було: і Ірод, і смерть, і чорт,

і чарівниця, і козак, і жид з козою, і шляхтич, і циган, і селянин. А як Сарвил зручно рухав дротиками, як кукли бігали, танцювали, а як умів голос змінити! Усі лягали зі сміху, — і господарі і бурсаки. А інфіми не хотіли вірити, що це той самий суворний Сарвил!

Але прийшов найважливіший момент. Один піт проречитував різдвяну віршу та привітав господаря з Різдвом Христовим. Купець відклонився, а там посипались у бурсацький міх усякі ласощі. А й стіл у купецькому домі не стояв порожній, і бурсаки кружляли мед та закушували ковбасами, салом, бубликами, медяниками, аж вуха тріщали. З повним міхом на плечах бурсаки прощали гостинну хату купця співом:

Пастиріє там приспіли,
Бога в плоти гди уздріли,
Яко Творця витають,
Честь от серца воздають:
Прийми віру
За офіру
Преблагий Боже.
Болше не може
Пастирь дати
З подлой хати
Кром ягняти.

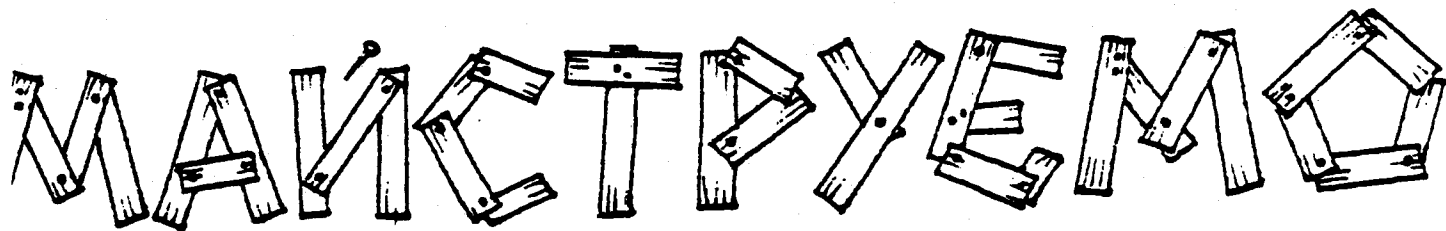
***

Довго в цю ніч гомонів Київ. Скрізь у вікнах київських міщан жевріли яскравим світлом свічки, всюди дрижали шибки від співу коляд, із кожного дому пробивалися слова речитованої вірші, скрізь по вулицях лунав веселий сміх бурсацької братії, що пробігала від хати до хати з вертепом і зіркою та звіщала радісну вістку: „Христос Рождається!”

І серця всіх сповнялися радістю, щастям і веселощами, бо це „родився Божий Син...”

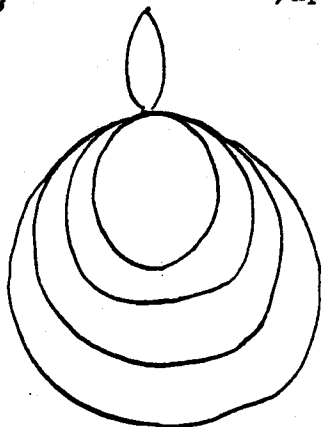
- 3) Конгрегація — братство.   4) Ніщенські — прощацькі.
7) Епетіція — випрошені харчі і гроші.   8) Кант — релігійна пісня.
9) Азімус (латинське слово) — осел.   Аз, буки, візи — азбука.
10) Кукла — лялька.

/В. Барагура: "Меч і Книга"/

ПАПЕРОВІ ПРИКРАСИ НА ЯЛИНКУ

/прикраса до домівки/
на ялинку

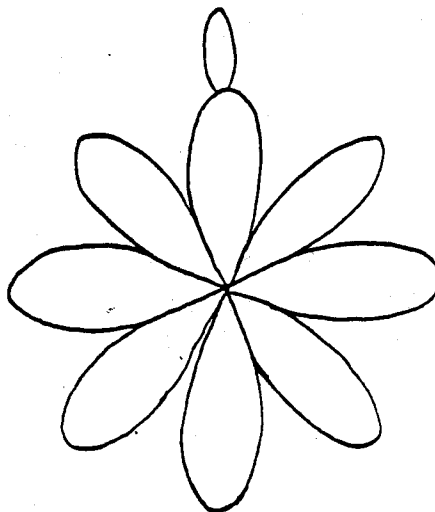
яблуко

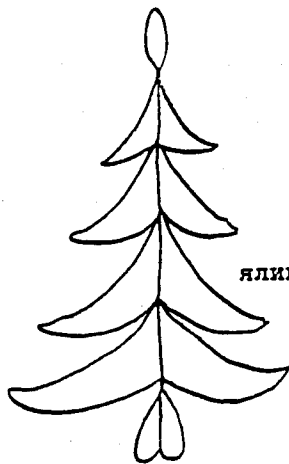
з довгих пасочків кольорового
твердого паперу /зліпивши їх
класи/ можна зробити прикраси

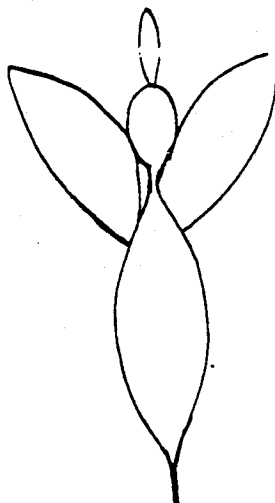
риба

зоря

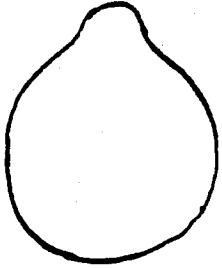
ялинка

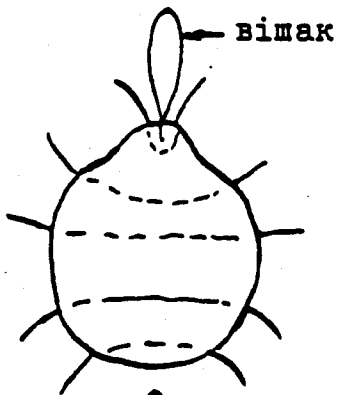
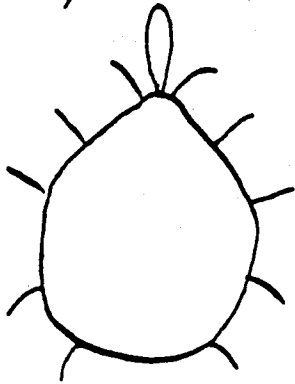
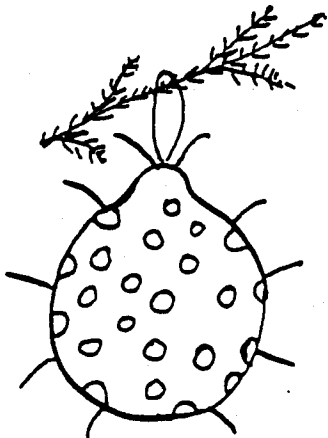
ангел

З О З У Л Ь К А

/прикраса до домівки, на ялинку/

Витяти з паперу форму як на рисунку .

Пересилити грубу нитку, дротик чи
п'ястикову нитку щоб зробити ніжки,
вусики та вішак.З двох сторін наліпити папір, щоб
закрити пересилені дротики чи нитки.Щоб викінчити зазультку, треба на -
малювати цятки фарбою або наліпити
кольорові цятки чи обгорнути позліткою.

ДІТИ СПІВАЮТЬ

ПОКЛІН ТОБІ ТАРАСЕ!

Поклін тобі, Тарасе,
Великий наше прроче,
Для тебе вірно б'ється
Те серденько діточе.

Ти кажеш рідний нарід
І рідний край кохати,
Для нього кажеш жити,
Для нього умірати.

Ось тут перед тобою
Малі українські діти,
Святочно прирікають
Сповняти ті завіти.

Співати на мелодію пісні: "Як з Березан до кадри".

НОВАЦЬКА ПІСНЯ.

Ми діти Українські
Ми квіти мов квітки,
Маленькі зовтодзюби
Пластви новаци.

Приспів: Як виростем великі
Хоробрі вояки
Відстоім Україну
Від вражої руки.

Ми любим рідні хати
Широкий ліс і гай,
Від Сяну до Кубані
Лезить наш край..

Приспів: Як виростем великі..

.....

Туровий Хуток

ІСТОРИЧНА ГРА ДЛЯ ЦІЛОЇ СТАНИЦІ

Участь беруть три групи: а/ українці, б/ поляки, в/ татари. Поляки будують собі твердиню Кодак, оточуючи майже докруги шнуром у висоті 1 м., а в місці найбільш зарослому кущами залишають отвір досить великий. Посередині вішають прапор, а близько шнура розставляють стійкових досить рідко, а густіше вблизи тайного проходу. Частина цієї групи захована досить далеко від табору і бере участь у грі лише тоді, коли дістане сигнал, або прийде післанець, щоб дати поміч.

Українці і татари розходяться в протилежний бік та йдуть значеною дорогою, розсилаючи своїх звідунів. Одні з розвідки шукають місця твердині Кодак, а другі стежать, що діється докруги в терені, а коли розвідають, яким шляхом ідуть їхні "вороги" також здобувати Кодак, дають знати своїй групі. Група старається як найскоріше зблизитися до фортеці, потім розставляється так, щоб розбити вперед другу групу наступаючих, а щойно потім, по перемозі, здобувати твердиню Кодак. До твердині можна дістатись або тайним входом про який довідуються чи то від своєї розвідки, яка могла це вислідити, або з депеші, яку надавали з твердині полякам (щоб спішили на поміч та входили цим таємним входом), а інакше по під шнур перелазити не можна, хіба, що можна перескочити, але тоді небезпека, що стійка зламає. На 10 м. від прапору вбивати вже не можна. Гра може тривати 1 1/2 год.

ТЕРЕНОВА ГРА В МІСТІ ДЛЯ НОВАЦТВА

Участь беруть дві групи. Перша відходить скоріш і заховується в будинку, залишаючи при дверях лише стійкових, що перепускають лише тих, що знатимуть гасло та зуміють відповісти на питання. До другої групи висилають післанця з листом, написаним новацьким шифром.

Післанець лише передає листа та відходить на своє місце, а група довідується з листа, що мають шукати другу групу, йдучи за знаками, оминаючи ворога, поспішаючись. По дорозі знаходять лист змісту: "Недалеко залишили ми всіх, які не могли йти з нами, тому подайте їм найскорішу поміч. Вони всі заховані, ждуть вас." По знаках віднаходять той дім, приходять до дверей, де спиняє їх стійка. Хто відповість на питання, йде шукати захованих, а хто не відповість - виходить з гри. Виграє група, що до 10 хвилин знайде всіх захованих, або перша, якщо їх не віднайдуть.

(Сестр. Аня Шкільник)

САМОДІЯЛЬНА ГРА

С. Гойдиш

СОН РІЗДВЯНОЇ НОЧІ

Зближався "Свят-Вечір"... Падав білесенький сніг... Кучеряві сніжинки кружляли в безжурному танку, а втомившись, тихо сідали на землю, покриваючи її білим, пухким килимом. Часами сідали вони на безлистих галузках дерев, на кущах троянд, на пов'ялих осінніх квітках, прибираючи їх своїми зірчастими голівками, неначе срібне намисто розвішували довкруги. Скрізь було біло, біло, немов світ перемінився у білу казкову країну.

У вікнах хат горіли світла пишно прибраних ялинок. Тільки в одній хаті не було різдвяної ялинки. Батько Івася вже довший час лежить у лікарні. Мати сказала Івасеві, що цього року не буде в них ялинки, бо нема тата і нема кому зайнятися прибиранням її. А Івасеві так дуже хочеться зробити мамі несподіванку; він уже великий і він сам зуміє прикрасити ялинку; він зробить так, як тато робив. Не надумуючись довго, він виїняв усі дрібняки, які були в його щадничій скринючці і чимдуж побіг на площу, де продавали ялинки. До купця, що продавав ялинки, підходили люди і поспішно купували їх та спішилися до дому. Сніг щораз густіший падав. На дворі почало темніти. Нараз купець зауважив малого хлопця. Він пізнав Івася, бо Івась нерозлучно заходив з мамою до його крамниці. Він знав теж, що батько Івася є хворий.

-Ти хочеш купити ялинку?- запитав купець Івася.

-Так- відповів Івась.

-А скільки ти маєш грошей?

Івась подав купцеві всі свої гроші. Купець глянув і посміхнувся.

-Сховай гроші, я ялинку тобі дарую. Тільки, чи зможеш її занести, чи не затяжка для тебе?

-О, ні!- поспішно відповів Івась. -Дякую Вам, Веселих Свят!- сказав поспішно щасливий Івась і надягнув мокрі від снігу рукавиці на холодні руки.

-Веселих Свят і тобі, хлопче!- сказав купець до поспішно віддаляючогося Івася, -а не забудь привітати від мене твого батька і Маму!

-Дякую!- ще раз сказав Івась і чимдужче пустився бігти до дому.

А сніг падав, падав тихо, безшелесно, м'яко і засипав усі дороги і стежки... В дома не було нікого. Мама ще не вернулася з лікарні від батька. Івась умістив ялинку у тому місці, де була минулого року. Він добре пам'ятає, як батько її прибирав, як весело тоді було у їхній хаті, а цього року мама сказала, що не буде в них ялинки, бо нема батька. На другий рік, як батько буде вже здоровий, тоді закупимо велику, зелену, пахучу ялинку і багато, багато прикрас. А Івасеві так дуже хочеться зробити мамі несподіванку. Він уже великий, він спробує заступити батька. Сам її прибере.

Але де взяти прикрас на ялинку? Сам буду робити, маю кольорові папери, маю горіхи, маю червоні яблучка, тільки відпічну трішки та загірю свої ноги і руки, бо такі добре перемерз. І схилив біляву голівку на поруччя м'якого крісла і заснув...

У кімнаті робилося темно. Вулична лампа кидала світло крізь вікно й освітлила нутро кімнати. На стінах зарисувалися довгі дивовижні тіні... Нараз ті тіні почали рухатися. В кімнаті нараз усе ожило...

Перший піднісся великий, бронзовий ведмідь. Він повагом підійшов до іграшок і заговорив:

Ведмідь: -Вставайте! Вставайте! Не пора нам спати! Ми мусимо взятися негайно до праці. Чи чули ви, як Івась журиться, що немає в нього прикрас на ялинку? Ми мусимо допомогти йому.

З углів кімнати почали виходити іграшки.

Гуцульська лялька: -Ведмедику Братіку! що ж нам робити? Порадь, як допомогти Івасеві?

Ведмідь: Сідайте ось тут /показує рукою на середину кімнати/. Зараз зробимо раду /Всі сідають на вказане місце/.

Гуцулик: Я ось зараз своїм топірцем витешу дерев'яні півні, коники, та розмалюю золотом. Я Гуцулик з зелених гір Карпат.

Ведмідь: Пожди, братіку! Пожди! Вперше зробимо плян. Скільки нас усіх охочих є до праці?

Іграшки всі разом: Ми всі готові!

Зайчик /встає і кланяється в пояс Ведмедеві/: Я Зайчик Бистроногий, я готов до твоїх послуг, Братіку Ведмедику! Я лабками розмалюю прерізні картини і розвішу їх на гілках ялинки.

Мишка: Я Мишка Гострозубка, я готова зробити все, що тільки розкажеш мені. Я своїми гострими зубками натну кольорового паперу і зробимо з нього прикраси на ялинку.

Білочка: Я Білочка Збиточниця, що дотепер тільки гойдалася на гілках різдвяних ялинок. Тепер я зроблю все, що розкажеш. Я подарую всі мої горішки, що заховала їх у скриньочку, та й ще золотом розмалюю їх.

Гуцульська Лялька: Я теж хочу помагати. Я подарую всі свої стяжки і корали і ми їх почіпляємо на Івасеву ялинку.

Ведмідь /вдоволено/: Значить, Ви всі готові! Чи є ще хтось між нами, що не дав своєї згоди?

Нараз з полицки повагом піднялася книжка.

Книжка: Я, Братіку Ведмедіку, сама нічого не можу зробити, але я покладу під ялинку мої розмальовані картки і нехай це буде прикрасою Івасевої ялинки.

Ведмідь: Згода, нехай буде так, як ти кажеш. Івась і так найбільше з усіх нас любив тебе. Він любив читати казки.

Втім крізь відкриті двері вбігає задиханий Сміхун Паяцик.

Сміхун Паяцик: Майже не спізнився я на Вашу нараду. Я чув з другої кімнати, як ви розмовляли як допомогти Івасеві прикрасити ялинку. Я біг до Вас і моя шапка зачепилася о вішак, ледве розмотався в час. А тепер, чи я можу чимсь Вам прислужитися?

Ведмідь /глянув на Паяцика-Сміхуна/: До Твоїх черевичків є прикріплені блискучі, срібні дзвіночки. Здійми їх, почіпимо на ялинку, бо як же виглядатиме ялинка без дзвіночків?

Сміхун Паяцик: Я радо це зроблю /сідає біля них/.

Ведмідь: То ж пора нам братися до роботи. Ось папір! /подає папір і фарби/. Поспішаймо! Івась може скоро прокинутись!

І похилилися усі постаті з казкового світу і почали пильно працювати.

В углі кімнати, завішені на сірих ниточках, тихесенько сиділи два маленькі Павучки. Вони були сумні, що ніхто їх не покликав на таємну нараду, ніхто не вірить в те, що вони, маленькі сірі павучки є здатні до якого небудь діла.

Павучок I: Не кликали нас, братіку, не кликали!

Павучок II: А що ж ми можемо робити, коли в нас такі тоненькі ручки, тоненькі ніжки?

Павучок I: Але ж ми вмємо прядти тоненькі ниточки, такі, яких ніхто не потрапить.

Павучок II: Та що ж з того? Ті ниточки сіренькі й ніхто не зауважить їх на гілках ялинки.

Павучок I: Ох, лишенько нам, бідним павучкам!

Павучок II: Колись давно, давно я підслухав таку розмову, що в ту Святу Ніч діються різні чуда. Кажуть, що як хто щиро помолиться до маленького Ісусика, Він вислухає цього прохання.

Павучок І: Молімся, братіку! Молімся щиро.

І на тоненьких, сірих ниточках маленькі сірі павучки щиро молилися до маленького Ісуса, щоб допоміг їм бути корисними, як інші Івасеві друзі. Тим часом жителі Івасевої кімнати прибирали ялинку. Ведмідь з радості затирав волохаті лапи, Паяцик крутився в веселому танку, а всі інші здивовано поглядали на прекрасно прибрану ялинку.

Ведмідь: А тепер, мої дорогі друзі, я дякую Вам за все. Пора нам іти на свої місця. Скоро прокинеться Івась. Яка ж то радість буде для нього! /Усі іграшки вертаються на свої місця; в кімнаті тишина/

Маленькі Павучки тихенько спустилися на землю і стали біля ялинки.

Павучок І: Спробуймо, Братіку, снувати наши ниточки. Все таки Івась пізнає нашу роботу.

Маленькі павучки спиналися на гілки ялинки і скоро ціла ялинка покрилася ніжним шовковим павутинням. Нараз у кімнаті зробилося ясніше і маленькі павучки побачили перед собою крилатого, білого Янгола. Вони, перелякані, сховалися під ялинку, бо думали, що вони щось злого вчинили.

Янгол: Не лякайтеся, маленькі павучки; я прийшов нагородити вас за вашу працю. Від тепер ваші ниточки будуть сріблом блистіти. Малий Ісусик вислухав вас.

Павучки глянули, а Івасева ялинка блистіла переткана їхніми тоненькими ниточками. Янгол зник... павучки сховалися у свій куточок, а в двері Івасевої хати хтось тричі постукав...

Івась /прокинувшись/: Хто там?

Голос: Ми колядники! Чи дозволите ввійти в хату?

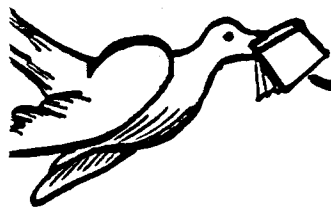
Івась: Заходьте!

Івась глянув зачудований на сіяючу ялинку. Колядники ввійшли.

Колядники /з Вертепом, співають/: Бог Предвічний народився...

Колядники давно скінчили і вийшли з хати, а Івась довго стояв задивлений в сіяючу ялинку і думав собі, що це напевно малий Ісусик зробив у "Святу Ніч" велике чудо... А на дворі сніг падав, падав тихо, безшелесно, м'яко...

грудень, 1977 р.

ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА

ЧАСНИК У НАРОДНІЙ МЕДИЦИНІ

У багатьох країнах часником як цінною лікарською рослиною здавна послуговується народня медицина. Його цілющі властивості були знані ще давнім єгиптянам і грекам. «Кодекс Еберса» — лікарський порадник, складений 3,500 років тому в Єгипті, — наводить 22 випадки, коли часник справляє лікувальну дію. Серед них: головні болі, загальна та серцева слабкість, суха екзема, гінекологічні захворювання, наявність паразитів у внутрішніх органах, рак горла...

У Київській Русі часник застосували як профілактичний засіб від «морозного повітря». Чільне місце він посідав в українській народній медицині. Часником натирали чоло й скроні при головних болях; шию — коли боліло горло; змішуючи з розтертою на порошок крейдою, прикладали до мозолів; печений часник клали в дупло хворого зуба. Компрес з товчених свіжих часничин прикладали до гнійних ран, лишайв. З цієї ж метою готували мазь з узятих порівну часнику, цибулі городньої, перцю, соли й меду.

Часник був і є популярним засобом при підвищеному тиску крові: для цього рекомендували вживати один-два зубки щодня або готувати з нього спиртовий настій і пити по чайній ложці перед їдою.

Проте основна лікувальна функція часнику — протизапальна. При застудних захворюваннях він був незамінний, про що свідчить величезна кількість народніх рецептів, в яких він зга-

дувався. На Київщині, наприклад, його вживали звареним у меді, у Закарпатті — в молоці. Мешканці Карпат при сильному кашлі рекомендували часник змішувати з горілкою та калиною. Проти цієї недуги населення північної Бойківщини мало свій оригінальний рецепт: у глиняній мисці розтирали кілька часничин, підсипали дрібку цукру, підсмажували, додавали ложку смальцю і трохи спирту або горілки. Одержану суміш доводили до кипіння, пили гарячою.

При застудах та сильному кашлі рекомендували натирати часником ступні ніг або постояти на розтертому й розведеному гарячою водою, при нежиті — вдихати пару з суміші товчених головок цибулі та часнику. Мазю з перетоплених з маслом головок натирали усе тіло хворого. А якщо при застуді боліла голова, її щільно обмотували тканиною в теплому одті, до якого додавали розтертий часник.

Він набув широкої популярності як профілактичний та лікувальний засіб при інфекційних захворюваннях — тифі, холері, чумі. Ним натирали тіло. В народі здавна вірили в магічну силу часнику, вважали, що він охороняє від «злого ока». Зубок часнику зав'язували немовляті в поділ сорочки, вплітали у весільний вінок нареченої.

Зоряна Болтарович
кандидат історичних наук.
(Журнал «Наука і суспільство», Київ).

РОЗГАДАЙТЕ?

Дві дощечки, дві сестри, несуть мене
із гори.

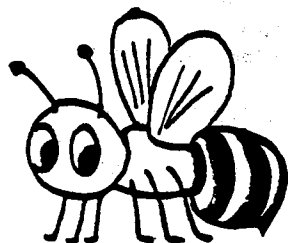
**

Який рік триває лиш один день?

**

Коли має чоловік стільки очей, скільки
днів у році?

/бр. І. Юрчук - "Готуйсь"/

ПРИКАЗКИ

Місяць лютий питає, чи взутий.

Ж Ж Ж

Або військо, або мундир до магазину.

Ж Ж Ж

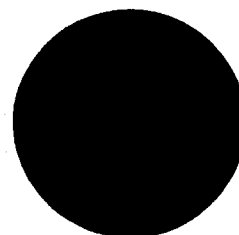
Баба з воза - коням легше.

Ж Ж Ж

Без верби й калини нема України.

Ж Ж Ж

Відному все вітер в очі.

ВІСТІ ЗІ З.С.А.

НОВАЦЬКИЙ ЗЛІТ

ЗВІТ З НОВАЦЬКОГО ЗЛЕТУ

який відбувся в днях 4-го до 8-го липня на Вовчій Тропі з нагоди 65-ліття УПН

Організація: пл.сен. Людмила Дармограй з співпрацею КПСтаршини

1. Координація між КПС, ОТК, проводом і булавою.
2. Зв'язок з пластовими осередками телефонічно і обіжниками (в залучені).
3. Програма Злету.
4. Фінансові справи.
5. Відзнаки, сорочки, грамоти, матеріали до майстрування, спортивний виряд, тощо.

Оплата: 100 дол. від кожного учасника. З цього Вовчій Тропі передано по 85 дол.

<u>Стан:</u>		
Провід	6	
Булава	7	
Почесний член булави	1	
Новацтво	69	(30 новачок, 39 новаків)

Разом	83	

Провід:

Комендантка УПН-ок
Комендант УПН-ів
Заступниця комендантів
Бунчужна УПН-ок
Бунчужний УПН-ів
Писар

С.О. Людмила Дармограй
С.О. Петро Дармограй
пл.сен. Муся Мочула Джейкенс
ст.пл. Софійка Зелик
С.О. Левко Чировський
ст.пл. Наталка Дармограй

Булава:

ст.пл. Доріян Юрчук
ст.пл. геть. скоб Роман Якубович
ст.пл. Марко Савицький
ст.пл. Роман Геврик

ст.пл. Марта Кутко
ст.пл. Оксана Андерсон
ст.пл. Таля Ратич

Почесний член булави

С.О. Надя Кулинич
Головний Булавний Новаків

Число учасників по станицях:

Албані	6	Ню Брансвік	2
Бінгемтон	5	Ню Гейвен	1
Вашінгтон	1	Ню Йорк	9
Денвер	2	Пассейк	15
Лос Анджелес	1	Філядельфія	3
Нюарк	23	самітник - Фльорида	1

Програма:

Зліт переведено у формі табору з ювілейною програмою на підставі гор і конкурсів. Новацтво було поділене на рої (3 рої новачок і 4 рої новаків). Кожний день Злету мав іншу тему і заняття проваджено у зв'язку з цею темою. Новацтво одержувало точки за поставу, чистоту, українську мову, і нічну тишу. Окремо точувалося успіхи в змагах і конкурсах. Підготовка до конкурсів відбувалася на Злеті під наглядом виховників. Більшість занять є записані на відеотасьмі.

4-го липня - 65 ліття УПН

Відкриття Злету
Ройові заняття
Вогник з нагоди 65-ліття УПН

5-го липня- Тарас Шевченко і рік української мови

Конкурс віршів
Майстрування
Спортові змаги
Ляльковий театр (підготував новацький вишкіл)

6-го липня- День дружби

Конкурс соловейків
Спортові змаги
Привіт Україні - новацтво випустило сині і жовті бальони наповнені гелієм
Майстрування - новацтво обмінювалося робітками (дружба)
Вогник самодіяльних гор

7-го липня- Свято Івана Купала

Розмова про народні традиції і фолкльор
Тереновий змаг
Таборові заняття - збирання квітів, будова вогника
Палення 'марени' і прощальний вогник

8-го липня

Закриття Злету

Завваги:

1. Мало виховників зголосилося до булави. Тяжко було знайти відповідну кількість виховників.
2. Проводи деяких станиць і новацьких частин не подбали щоби їх членство взяло участь.
3. Не погоджуюся з становищем ОТК Вовчої Тропи, щодо оплати за побут виховників на оселі. Помимо всіх старань дотриматися бюджету, це не вдалося. Треба було заплатити \$1,105.00 за побут (4 дні) проводу і булави. Вищої оплати не можна було жадати від батьків.
4. Час Злету був відповідний. Діти були відпочаті і з охотою бралися до занять. Оселя була чиста і був порядок по куренях і умивальках.
5. Відносини між адміністрацією і проводом Злету були дуже добрі.

6. Співпраця між проводом і булавою була дуже добра. Було приємно працювати з таким працьовитим і обов'язковим гуртом молодих людей з взірцевою пластовою поставою.
6. Зліт співпрацював з новацьким вишколом - вогники, ляльковий театр, спів.
7. Видано одноднівку Злету.
8. Виконано намічену програму Злету.

Складаю подяки:

Пл.сен. Орестові Гаврилюкові, голові Головної Пластової Булави і пл.сен. Ніні Самокіш, голові Виховного Сектора, що нас відвідали і збагатили наше свято.

С.О. Наді Кулинич, Головному Булавному Новаків, за підтримку і поради.
С.О. Анізі Коцик-Мандзій за поміч.
Ст.пл. Несторові Воронці за поміч з переведенням співу.

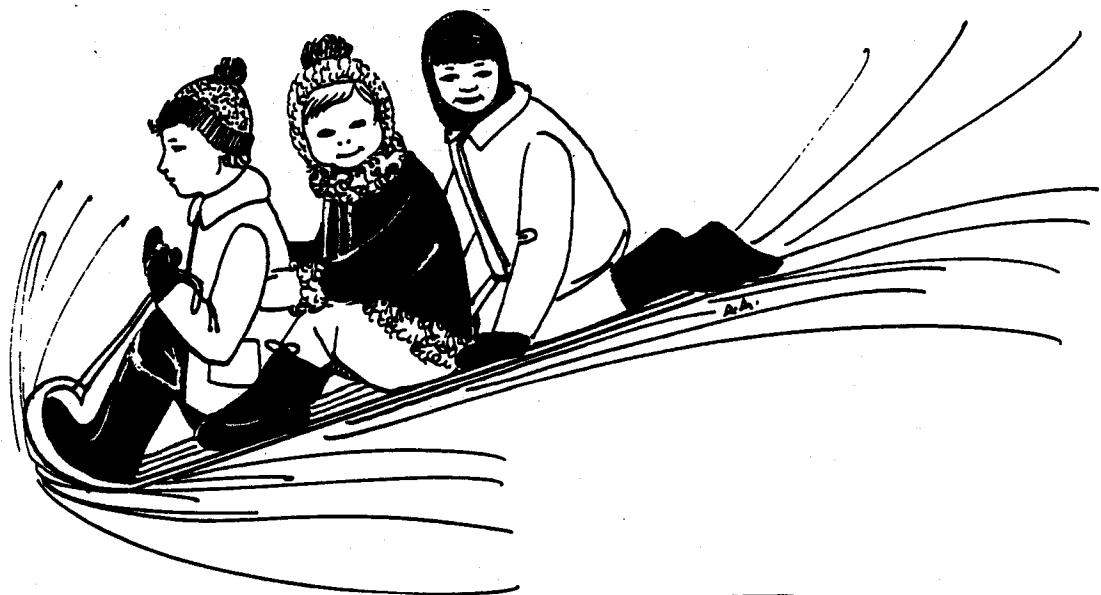
КПСтаршині і Виховному Секторові за підтримку.

Щиро дякую всім членам проводу і булави за труд, співпрацю і зусилля які вони вложили для успішного переведення Злету.

Готуйся

пл. сен. Людмила Дармограй
Кр. Реф. Новачок

Залучники:
Обіжники
Список учасників
Фінансовий звіт
Одноднівка

ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ

Листи для Мудрої Сороки слати на адресу Редакції /див.: II стор. обкладинки/ з допискою: "Для Сороки".

ДОРОГА СОРОКО!

Я вже не можу дочекатися наступної Ювілейної Міжкрайової Пластової Зустрічі, щоб бути там у булаві новацького підтабору. Нетерпеливий

ДОРОГИЙ НЕТЕРПЕЛИВИЙ!

Наступна ЮМПЗ запланована на 1992 рік у 80-ліття Українського Пласту і мала б відбутися на терені ЗСА. Новацтво напевно буде брати участь. Можливо, що будуть теж зустрічі в інших краях. Найбільше ми хотіли б мати пластову зустріч в Україні!

Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Колись усі пластунки носили коси. А тепер - майже ніодна. Як це пояснити?

Сеніор

ДОРОГИЙ ДРУЖЕ СЕНІОРЕ!

Коси вимагають дуже багато часу на чесання. А сьогоднішнім дівчатам завжди часу бракує

Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Мої новачки ніяк не хочуть носити береток. Порадь!

Соня

ДОРОГА СОНЮ!

Беретка є невід'ємною частиною пластового одностров, без якої однострій не є повним. Шанувача себе жінка ніколи не вийде на вулицю без торбинки. Так само добра пластунка не вийде в одностров без беретки.

Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Що таке "Цюця Дорця"?

Мирон

ДОРОГИЙ МИРОНЕ!

Це вислів, який допомагає запам'ятати Морзівський код на букву "Ц". До цілої Морзівської абетки дібрано слова або вислови, в яких голосна "О" означає ризик, а кожна інша голосна означає крапку. І так "Цюця Дорця" відповідає: --.

Інші приклади:

Боднарівна: -...

Вітрогон: --

Гогодзи: --.

і т.д.

Сорока

Ж Ж Ж

З М І С Т

ВІД РЕДАКЦІЇ.....	1
ДОКУМЕНТИ НАШИХ ДНІВ	
Лист Орлиного Круга.....	2
Лист КПС Австралії.....	3
МУДРІСТЬ СІРИХ ОРЛІВ	
Пл. сен. Роман Шухевич-Генерал Тарас Чупринка - Сестр. Стаха Гойдиш.....	4
Новек у Природі - пл. сен. Микола Світуха.....	9
ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ? З Вертепом та Звіздом - В. Барагура.....	13
МАЙСТРУЄМО - Сірий Орел Денис	
Паперові Прикраси на Ялинку.....	17
Зозулька.....	18
ДІТИ СПІВАЮТЬ	
Поклін Тобі, Тарасе!.....	19
Новацька Пісня.....	19
ІГРОВИЙ КУТОК - Сестр. Аня Шкільник	
Історична Гра для Цілої Станиці.....	20
Теренова Гра в Місті для Новацтва.....	20
САМОДІЯЛЬНА ГРА: Сон Різдвяної Ночі - С. Гойдиш.....	21
ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА: Часник у Народній Медицині.....	25
РОЗГАДАЙТЕ?.....	26
ПРИКАЗКИ.....	26
ВІСТІ ЗІ З.С.А.: Новацький Зліт.....	27
ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ.....	30

.....

